

Конспект за държавен изпит по История

1. Египет и Месопотамия – цивилизациите на големите реки.

Теории за поява на цивилизациите в каменно-медната епоха. Водоземлени общини. Политическо и държавно единство на Египет и раздробеност на Месопотамия. Роля на природните условия за формирането и развитието на ранните държави. Сравнения в периодизациите на египетската и месопотамската история.

2. Феноменът елински полис и трансформациите му в периода VIII – IV в. пр.Хр.

Извори и историография. Предистория – микенските средища: дворци и/или протополиси. Ранните полиси VIII-VI в. пр.Хр. – установяване на немонархически режими, конфликти между евпатриди и демос. Преход от олигархично към демократично управление. Ранните тирани. Полисът през класическата епоха – опит за полис-империя. Криза в полиса след Пелопонеската война. Елинистическите полиси.

3. Преходът от република към империя в Древния Рим – причини, механизми, последици.

Извори и историография за периода. Устройство на римската република. Причини за кризата в републиката и гражданските войни. Заговорът на Катилина и управлението на Сула. Диктатурата на Цезар и принципатът на Август. Управление на Юлиево-Клавдиевата династия и криза в принципата след смъртта на Нерон. Обяснения за неговата трайност.

4. Одриското царство – най-ярко проявление на държавността в Древна Тракия.

Извори и историография. Хипотези за ранната история на одрисите. Възход на царството при Терес, Спарадок, Ситалк и Севт. Одрисите през погледа на Ксенофонт. Ново могъщество при Хебризелм и Котис. Одрисите и македонските владетели Филип II, Александър III и неговите стратегии и Лизимах. Севт (III) и Севтополис. Късни сведения за одриски династически линии. Обща характеристика на Одриското царство.

5. Карл Велики и неговата империя

Франките и Римската империя – началото на франкската държавност. Хлодвиг и неговата коронация – началото на възхода на франките. Християнството и връзките с папата и Рим. Каролингите – Пипин Къси и началото на новата династия. Разширяването на държавната територия – Карл Мартел. Карл Велики (768-814) – войни, реформи, култура и общество. Начало на феодализма. Краят на Карловата империя – договорот при Вердюн 843.

6. Ранносредновековната българска държава: VIII-IX в

Основаване на Дунавска България. Властта на хановете: институции, държавна организация, строителство. Борбата с Византия – войни, граници, проблеми.

7. Покръстване и християнизация на българите при княз Борис I.

Християнство по българските земи до IX век. България между Рим и Константинопол. Политиката на княз Борис. Покръстването в 864 г.: последици и значение.

8. Десетият век - Симеонова България: политически и културен възход

Учениците на Кирил и Методий, Преславска и Охридска школа. Възход и упадък на Първото българско царство.

9. Кръстоносните походи – XI-XIII век

Идеята за освобождаването на Божи гроб – поклонническото движение от ранното Средновековие до XI век. Първи кръстоносен поход 1095-1097: ход, резултати, значение.

Втори и трети кръстоносен поход – успешни или неуспешни? Четвърти кръстоносен поход – превземането на Константинопол.

10. Средновековният град –

Късен Рим и Ранно Средновековие – IV-IX в. – особености на градски живот: традициите на Римския урбанизъм; християнство и църковен живот – епископските центрове. Възходящо развитие на градовете – X-XIII в. – италианските градове – Венеция и Генуа, Флоренция; панаирите в Шампан. Късно средновековие – градове-държави; северните градове – Любек и Ханзата, Антверпен и Брюж, Гент и Ипър.

Началото на новите икономики и търговията през XIV-XV в. Кризи и възход.

11. Тринадесетият век. България при Асеновци

Въстанието от 1185 г. и управлението на първите Асеновци. Иван Асен II и могъществото на България. Проблемите на късния XIII век.

12. Християнската религия и църква в българските земи под османска власт през XV-XVII в.

Основни тенденции в развитието на християнството в българските земи през XV-XVII в. Православната църква - статут и организация. Институцията на висшето и на енорийското духовенство. Организация, статут и културно - религиозна роля на манастирите. Статут, организация, културна и образователна дейност на католическата църква в българското общество.

13. Османските държавни институции в Югоизточна Европа (XVI – XVII в.).

Структурна характеристика на османското управление в периода на имперското могъщество: султанска институция, дворецът и диванът; османска управляваща прослойка (основни категории). Системата "кул" в османското управление. Основни характеристики на системата "миллет".

14. Балканските провинции на Хабсбургите (XV-XVIII в.).

Битки и очертаване на границите между владенията на Османите и Хабсбургите. Военната граница – общества и политическа власт. Политическо и културно развитие на южните славяни в рамките на Хабсбургската държава.

15. Атлантическите революции XVII-XIX век

Английската, Американската и Френската революции в историческо сравнение

16. Духовни промени и политически прояви през периода на Ранното българско Възраждане.

Развитие на училищното и книжовното дело през XVIII в. Дейността на Партений Павлович и Христофор Жефарович. „История славянобългарска” на Паисий Хилендарски и зараждането на националната идея. Духовното развитие на българите от края на XVIII – началото на XIX в. Последователи на Паисий Хилендарски. Книжовна и политическа дейност на Софроний Врачански. Руско-турските войни през XVIII – началото на XIX век и отражението им върху българското общество.

17. Нации и национални държави на Балканите (1821 -1912) – Сърбия, Гърция, Румъния.

НОД и изграждане на националната държава на Балканите. Политическа структура и политическа система. Модернизационни стратегии: армия, образование и съобщителни линии. Градът и селото. Външнополитически доктрини.

18. Българското националноосвободително движение след Кримската война. Идеино - политически възгледи и революционна дейност на Г. С. Раковски. Нов етап в развитието на българското освободително движение. Характеристика на четническото движение. Българските емигрантски политически организации в Румъния, Сърбия и Русия. Цариградските българи и тяхната политическа дейност. Създаване на БРЦК и ВРО. Васил Левски и българското революционно движение. Обществена и политическа дейност на Любен Каравелов. Политическите възгледи на Христо Ботев и мястото му в революционното движение.

19. Международни отношения 1870-1914 г.

Последици от Френско-пруската война;
Военни тревоги в Европа;
Берлински конгрес;
Военни съюзи и кризи в международните отношения

20. Балканите по време на Балканските войни и Първата световна война 1914 - 1918 г.

Балканската война и пътят към Голямата война на Балканите. Европейската криза (28.07. 1914 г.) и избухването на войната. Солунският фронт: позиционната война и нейното наследство. Болести, санитарно дело и нова социална политика.

21. Международни отношения между двете войни.

Парижка мирна конференция- решения. ОН
Вашингтонска конференция 1922 г. –въпроси и решения .
Конференция в Генуа 1922 г.
Локарно 1925 г.
Пактът Бриан-Келог. Мюнхен 1938

22. Политика, партии, публика и общество в България 1878-1944 г.

Формиране на политическите партии. Политиката и публичната политическа сфера. Партии и избиратели. Личният режим. Режимът на БЗНС. Прегрупирания на политическия спектър. Междувоеният авторитаризъм и национализъм. Партии и избиратели в междувоения период.

23. Икономика, общество и всекидневие в България 1878-1944 г.

Османското наследство и икономиката на Княжество България. Българското селско стопанство. Споровете индустрия или земеделие. Политиката на протекционизъм. Външна търговия. Кредитна политика. Държавните заеми и дългове. Особености на българския капитализъм. Модернизацията на градовете и селата и всекидневния живот в тях.

24. Македонският въпрос 1878-1944.

Етническата картина в Македония. Македония в политиката на балканските държави. Идеята за автономия и нейните интерпретации. ВМОРО - македонската политическа идентичност и българска етнонационална. Македония по време на войните. Дейността на ВМОРО между войните. ВМОРО (об.) Кризата във ВМОРО. Вардарска Македония в междувоенна Югославия. Егейска Македония в междувоенна Гърция. Македония по време на Втората световна война.

25. "Студена война".

Конференция в Ялта 1945г.
Доктрината "Труман" и планът "Маршал" за реконструкцията на европейската икономика.
НАТО – стратегии и резултати.
Доктрините на Кенеди. Карибска криза. Изводи.

26. Установяване на властта на Отечествения фронт. Основни историографски възгледи за характера на новата власт. Отечественофронтовските партии : характеристика, влияние, личности. Т. нар. “Народен съд” – цели, организация и провеждане на процесите. Политика на централизирана и дисперсна маргинализация. Състав и искания на опозицията. Процесът срещу Никола Петков и разправа с опозицията. Разрушаване на гражданския сектор. Политически, стопански и социални резултати от политиката на ОФ 1944 – 1948 г.

27. Комунистическият режим в България 1956 - 1989. Тоталитаризъм или общество на мрежите? Политически промени след смъртта на Сталин през март 1953 г. Протестни вълни в другите социалистически страни и отражение в България. Граници на екстензивния растеж и опити на БКП за реформиране на икономическата система. Социални придобивки и демографска политика. Дискусии за културната политика при Людмила Живкова: идеология и практически резултати. “Възродителният процес” и опитът за насилствена асимилация на българските мюсюлмани.

28. Развитите капиталистически държави.

ФРГ - Управлението на К. Аденауер. Х. Кол и обединението на Германия.

М. Тачър – реформи. Политика към ЕС.

Франция –IV и V република . Жискар Д’Естен и Фр. Митеран.

Япония – реформи , икономика, политика.

29. Неформални движения и дисидентски прояви през осемдесетте години и начало на демократичните промени 1989-1990 г. Възможности и форми на несъгласие и съпротива срещу режима. Начало на граждански инициативи: 1988 – 1989 г. Политически прояви извън столицата. Събитията в другите източноевропейски страни. “Кръглата маса” януари – май 1990 г. и нейното значение за политическата демократизация. Изборите за Велико Народно събрание през юни 1990г. Възстановяване на многопартийната система. Основни възгледи за демократичния преход в България.

30. Изграждане на националната архивна система. /Възникване, етапи, структура, архивно законодателство/.

Автори и трудове по архивистика. Идеи и проекти за създаване на държавен архив. Институции, изпълняващи функциите на държавни архиви.

Държавен архивен фонд и изграждане на мрежа от държавни архиви – 50-те – до началото на 70-те г. на XX век. Национален архивен фонд. Съвременна архивна система.